

نخست وزیری که به نام مادرش شناخته شد+عکس

۲۴ اسفند ۱۳۹۴ ساعت ۱۲:۴۹

احمد قوام بزرگ‌ترین پشتیبان علی امینی بود. مراتب ترقی‌ای که علاوه بر همبستگی با قوام توصیه‌های مادر را هم پشت سر داشت. در اولین کابینه پس از شهریور بیست قوام، امینی ۳۷ ساله معاون نخست‌وزیر شد.

علی امینی را باید به نام مادرش شناخت. مادری که رضاشاه در حق وی گفته بود که اگر قاجار یک و نیم مرد داشته باشد یکی از آنان فخرالدوله و نیم دیگرش آغامحمدخان قاجار است. وی پر بی‌راه هم نگفته بود. پس از کلی خرابکاریهای محسن امین‌الدوله پدر علی امینی، همسرش تنها کسی بود که توانست املاک و ثروت وی را جمع و جور نماید و نگذارد خانواده‌اش از هم بپاشد. علی فرزند همین زن بود. زنی که در ابتدای کودکی‌اش شیرینی خورده محمد خان مصدق‌السلطنه (دکتر مصدق بعدی) بود. فخرالدوله به زور علی امین‌الدوله پدر بزرگ علی که صدراعظم مظفرالدین‌شاه بود به عقد پسرش محسن در آمد. فخرالدوله هم چاره‌ای جز اطاعت از پدرش (مظفرالدین شاه) نداشت. علی هنگامی که از آب و گل در آمد یعنی حدود سالهای ۱۳۱۵ که تحصیلاتش در پاریس به اتمام رسید و دکترای اقتصاد گرفت دیگر از القاب پر طمطراق قاجار چیزی باقی نمانده بود وی به لقب امینی اکتفا کرد ولی با توجه به ثروت و زرنگی مادرش قدرت همچنان در این خاندان می‌جوشید.

علی امینی

نوه مظفرالدین شاه

احمد قوام و علی وثوق دو برادری که عمه‌زاده‌های پدری امینی بودند پس از شهریور بیست مجدداً در صحنه قدرت ایران ظاهر شدند (خصوصاً احمد قوام). علی امینی هم با توجه به اینکه بتول دختر وثوق را گرفته بود کار و بارش حسابی سکه شد. احمد قوام بزرگ‌ترین پشتیبان علی امینی بود. مراتب ترقی‌ای که علاوه بر همبستگی با قوام توصیه‌های مادر را هم پشت سر داشت. در اولین کابینه پس از شهریور بیست قوام، امینی ۳۷ ساله معاون نخست‌وزیر شد. احمد قوام علاقه زیادی به حضور نیروی سوم یعنی آمریکاییان در ایران داشت. چنانکه در دوره قاجار نیز می‌خواست در مقابل روس و انگلیس پای شرکتهای نفتی آمریکایی را به ایران

باز کند و حتی در آوردن مستشاران اقتصادی آن کشور هم تلاش زیادی داشت. امینی هم همین را می‌پسندید و این رویه را از استادش احمد قوام داشت. چندانکه بعدها هم آمریکاییان این علاقه را بی پاسخ نگذاشتند و قدر زحمات وی را دانستند. در کابینه‌های متعدد قوام، علی امینی حضوری مستمر داشت و نقش مهمی ایفا می‌کرد. وی حتی در کابینه منصور به مقام وزیر اقتصاد ملی رسید. در کابینه اول مصدق هم هشت ماه این وزارتخانه را گرداند.

علی امینی از ماجرای کودتای ۲۸ مرداد هم سر سالم بیرون آورد. آن هم به چه قیمتی! وی علاوه بر اینکه وزیر اقتصاد کابینه کودتا را بر عهده داشت مسئول حل و فصل قضیه مهم نفت ایران را هم بر عهده گرفت. نفت ایران از زیر بلیط انگلیس خارج شده بود و شرکای کودتا هم سهم می‌خواستند. شرکایی که مهم‌ترین آنان آمریکای مورد علاقه امینی بود. قرارداد امینی - پیچ از پی مذاکرات امضا شد و چهل درصد نفت استحصال کنسرسیوم سهم آمریکا شد، معامله‌ای بس شیرین.

سال ۱۳۳۴وی در کابینه علا وزیر دادگستری شد و سپس در همین سال سفیر کبیر ایران در آمریکا شد. در این سفر ریشه علائق وی به آمریکا پایدارتر شد. این پایداری در ابتدای دهه چهل و برآمدن کندی خود را نشان داد. با فشار دولت دمکرات کندی (که ترس کمونیسم شرق، جهان و از جمله اقمار آمریکا؛ مثل ایران آن را فرا گرفته بود) علی امینی برای ایجاد اصلاحات اقتصادی و سیاسی برای مقابله با هجوم اردوگاه شرق به نخست‌وزیری گمارده شد. شاه با ناراحتی فرمان نخست‌وزیری را امضا کرد ولی چشم به راه زمین خوردن امینی ماند.

علی امینی در آغاز کار و لبخند رضایت شاه

کابینه علی امینی کابینه جنجالی بود. بگیر و ببندهای تبلیغاتی پر سر و صدایی راه افتاد. عوامل دست چنم به عنوان مفسد به دادگاههای نمایشی کشانده شدند بدون اینکه مفسدین اصلی که سر و سری با دربار داشتند آسیبی ببینند. اصلاحات امینی چنان میان تهی بود که شکست آن هر لحظه محتمل می نمود. امری که حتی آمریکاییان به آن پی بردند. شاه طی مسافرتی به آمریکا پرچم اصلاحات آمریکایی را به دوش گرفت و رهبر انقلاب سفید ایران شد و امینی هم مورد غضب شاهانه بود تا پایان سلطنت شاه آلا چند ماه آخر خانه نشین شد.

شاه سرگردان سال ۵۷ طی چند ماه آخر سلطنتش به هر کسی متوسل می شد. علی امینی هم چون شیری بی یال و دم و اشکم به یاد احمد قوام که در اواخر عمر پیرانه سری می کرد هوس نخست وزیری به سرش زد ولی ظاهراً وی عاقل تر از قوام بود چون ایران ۵۷، ایران ۳۱ نبود.

قبل از پایان طوفان ۵۷ به پاریس رفت و آنجا ماند. مدتی حدود سه سال کار سیاسی کرد ولی او مرد میدان نبود. و سرانجام در پاریس سر در خاک کشید (۱۳۷۲).

منبع : موسسه مطالعات تاریخ معاصر

آدرس مطلب :

<https://www.cafetarikh.com/news/۳۲۸۶۴/عکس-شناخته-مادرش-نام-وزیر-نخست>